

ABORDAREA E-LEARNING ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Alina HAVRIC, departament Limbi Străine, UTM

Lilia BURDILA, departament Limbi Străine, UTM

Abstract. *This paper has the aim to highlight the role and implementation of e-Learning mainly in the challenging situation of pandemics in the system of Higher Education. The objective of e-learning is to provide efficient applications to share information, knowledge and help learners with their studies by involving technologies without interrupting the entire educational process. Based on specialized literature review, the article focuses on the evolution and development of e-learning, the integration of pedagogical approaches of virtual learning applications of the new Web.2.0 technologies, which allow radical changes in the traditional*

learning in higher educational institutions to facilitate teaching and learning.

Key words: E-learning, on-line learning, Higher Education, technologies, pedagogical approaches, teaching, learning.

Globalizarea și schimbările tehnologice – procesele care s-au accelerat în ultimii 20 de ani stau la baza unei noi economii mondiale “pusă în mișcare de tehnologii, alimentată de informații și condusă de cunoștințe. Extinderea noii economii globale are implicații majore în structura și scopurile instituțiilor educaționale. Deoarece perioada de actualitate a informației se micșorează continuu, iar gradul de acces la ea crește exponențial, sistemul educațional nu mai poate rămâne în continuare axat pe transmiterea unui set rigid de cunoștințe de la instructor către cursant într-o perioadă fixă de timp. După Alvin Toffler, “analfabetul secolului XXI va fi nu acel care nu poate citi sau scrie, dar acel, care nu poate să învețe, să se dezvețe și să reînvețe”. [14]

Impactul tehnologiei informaționale și comunicaționale asupra educației școlare este remarcabil și se pare că această dezvoltare duce la efecte pozitive, dar și la probleme suplimentare. Procesul de înlocuire a vieții reale cu componentele, aspectele aduse de mijloacele computer-media poate fi numit virtualizare. În educație, acest fenomen se manifestă atunci când computerele sânt folosite pentru a da șansa de a învăța ceea ce în trecut nu ar fi putut

fi disponibil, la îndemâna oricui. Noile tehnologii induc virtualizarea, delocalizarea și dematerializarea acțiunilor de formare. Cu alte cuvinte, educația se poate muta dinspre actual către posibil, se execută nu neapărat într-un spațiu dat, singular și nu presupune un arsenal de suporturi concrete, identificabile (resurse umane, materiale directe). Dispare concentrarea predominantă a cunoașterii în biblioteci, școli, universități, instituții de cercetare, muzee, etc. O putem găsi peste tot, o putem accesa imediat. Nu individul se deplasează (spațial) spre cunoaștere, ci ea vine spre el. Posibilitatea de a intra în posesia cunoașterii o are, principial, fiecare dintre noi. Am ajuns în cea mai democratică eră pâna acum sub aspectul informării.

Odată cu schimbarea suportului și modului de mediere a omului la cunoaștere, prin noile tehnologii, creierul uman se debarasează de obiectivul acaparării de informații, a stocării mecanice a cunoștințelor. Astăzi obiectivul se centrează pe competența ACCESĂRII informației și GESTIONĂRII ei. Pedagogia memorării trebuie înlocuită cu pedagogia căutării. Virtualizarea, calculatorul introdus în educație, constituie un potențializator al informării, al angajării personale în informare.[6]

Avântul tehnologic descompune schemele traditionale de transmitere a învățaturii. Tehnologiile informaționale modifică

barierele creației și circulației cunoașterii, spărgând monopolul școlii și al profesorului-specialist, relativizând coordonatele temporal, fiecare învățând când are timp, și spațializând activitățile, la nivelul întregului glob. Suporturile de învățare (CD-urile, Web-ul, băncile de date) sunt larg accesibile și aduc o autonomie remarcabilă utilizatorilor și care presupune o transgredire a serviciilor de formare dintr-un spațiu dat într-unul dilatat, mutabil, posibil, altfel numit Învățare la distanță.[2]

Cele dintâi ipostaze ale învățământului la distanță se consideră a fi o serie de cursuri de stenografie prin corespondență, realizate în secolul XVIII -lea (cursuri anunțate în presa vremii , cu detalii privind modul de organizare).

Termenul “curs prin corespondență”este identificabil în catalogul de cursuri al Universității din Wisconsin în 1892, an considerat de unii drept anul de naștere al învățământului la distanță.

În secolul XX, în Marea Britanie, mai multe colegii (Bennett College în Sheffield, Wolsey College în Oxford) sunt acreditate și obțin succese în oferirea unor cursuri prin corespondență. Apoi, pe parcurs, s-au înființat universități sau consorții universitare cu atribuții la nivel național în domeniul învățământului la distanță în mai multe țări: Germania, Spania, Irlanda (National Distance

Education), Franța (Federation Interuniversitaire de l'enseignement a Distance), Italia (Consortio per l'Universita a Distanza).[4]

Anumite forme de învățământ la distanță se dezvoltă în țările cu suprafață mare și zone rar populate (Australia) unde este dificilă realizarea unor rețele clasice de învățământ. Gândită ca o nouă modalitate de eficientizare a pregătirii inițiale sau continue, paradigma educației deschise la distanță presupune o concretizare a democratizării educației în condițiile progreselor tehnologice moderne. Sarcina primordială a educației la distanță răspunde exigenței individualizării și personalizării parcursului formativ. Programul de educație are succes atunci când vizează indivizi concreți, cu necesități și posibilități bine definite, în acelaș timp, el se adresează populației mature, celor care doresc să-și multiplice formarea profesională continuă, să urmeze un traseu de transformare profesională, oferind individului posibilitatea de a fi integrat permanent într-un process de reformare instructivă și chiar profesională.

Începutul erei instruirii computerizate poate fi considerat anul 1958, când în Universitatea din statul Illinois (SUA) a fost realizată prima lecție computerizată. În Moldova instruirea computerizată a început în anul 1974, la inițiativa V. Rîngaci. [9]

Introducerea și utilizarea noilor tehnologii ca mijloc de învățământ, cât și de metodă, de instrument procedural constituie un exemplu potrivit de introducere și adecvare a unei tehnici noi în dispozitivul tradițional al pedagogiei. Suporturile pentru instruirea pedagogică tradițională nu sunt abolite, dar sunt conjugate cu noile suporturi tehnice (platforme educaționale, web-site-uri educaționale). Inovația tehnică absoarbe, preia într-un mod specific instrumentul pedagogic classic, mixându-l în acord cu noile exigențe. Noua tendință de realizare a învățării schimbă metodologia de predare și formele de realizare a învățării și procedurile de evaluare, selecția și structurarea conținuturilor transmise, modalitățile de gestionare și management ale practicilor educaționale. Relațiile profesor-educat suferă schimbări considerabile, mediile sunt mult mai sofisticate. Predarea nu rămâne permanent de tipul ”fața în față”, aceasta este mereu presupusă sau preluată de alte componente ale proceselor didactice. Scopul învățământului la distanță este de a stimula creativitatea didactică, inovația în materie de realizare a formării, concurența în ceea ce privește ofertele educaționale alternative.[4]

Pentru a investiga utilizarea tehnologiilor alternative în e-learning este esențial de a înțelege conceptul învățării prin diverse teorii de învățare. La fel de important, este de a înțelege implicarea

diferitor teorii de învățare pentru dezvoltarea e-learning. Abordările teoretice se rezumă la Behaviorism, Cognitivism, Constructivism și Conectivism.

Conceptul Behaviorism în învățământ este o abordare psihologică dominantă în proiectarea curriculumului și a tehnologiilor educaționale. Această abordare susține că învățământul se manifestă prin comportament (schimbat sau consolidat) și el poate fi condiționat printr-un sistem de pedepse și recompense. Abordarea behavioristă tratează fiecare cursant ca fiind egal, iar procesul de învățare este considerat reactiv la circumstanțe cu o diferențiere redusă sau deloc între indivizi. În clasă behaviorismul implică dominarea profesorului, responsabil pentru formarea cursantului. Învățarea în acest mediu este predominant controlată și deloc bazată pe procesele mentale ale cursanților. Principiile învățământului behaviorial au fost aplicate în diverse paradigme de predare precum: Mastery Learning, Direct Instruction, Model și Programmed Instruction. Aplicarea învățământului asistat de calculator condus de Suppes în 1960 poate fi considerată ca o formă sofisticată a cursurilor multimedia pe CD-uri și Web site-uri.[11]

Revoluția cognitivistă a înlocuit behaviorismul în mijlocul secolului trecut, deoarece mulți teoreticieni criticau behaviorismul și se îndoiau ca învățarea ar fi inefficientă dacă cursanții se bazau în

întregime pe sistemul de învățare. Cognitivismul este o paradigmă bazată pe teoriile cogniției, unde cogniția este proces de achiziționare, stocare și utilizare a cunoștințelor pentru rezolvarea problemelor. [7] Astfel, învățarea cognitivă este achiziționarea cunoștințelor și a aptitudinilor prin intermediul proceselor cognitive și mentale. Spre deosebire de Behaviorism, abordarea cognitivă se focusează pe procesele de învățare și pe faptul cum cunoștințele sunt reprezentate de creier. În clasă cognitivismul se bazează atât pe profesor cât și pe cursant, unde profesorul livrează conținutul și dirijează învățarea, în timp ce cursantul este responsabil pentru achiziționarea informației prezentate de către profesor.[7] Adeptul acestui curent Piaget, accentuează că procesul de dezvoltare cognitivă este rezultatul unor serii de asimilări și adaptări conexe în care cursanții permanent reformează percepția lumii înconjurătoare. Conceptul lui Piaget este foarte aproape de conceptul constructivismului, care la fel se bazează pe rolul fiecărui cursant în formarea propriei viziuni a materiei și ceea ce contribuie la aceasta.

O altă abordare teoretică, constructivismul susține că învățarea este un proces activ de formare a percepției asupra lumii, bazat pe cunoștințele anterioare. [3] Prin prisma constructivismului, învățarea nu ține doar de memorarea pe de rost a informației achiziționate pasiv dintr-o sursă, dar este activă, rațională și

autoreglată. Adepții constructivismului sunt convinși că cunoștințele reprezintă o construcție umană. Imperios de important pentru constructiviști este că toate cunoștințele sunt relative, personale și dinamice. Din punctul de vedere a constructivismului, predarea se bazează pe observație, comparație, reflecție, discuție și cel mai important, asimilarea și adaptarea noilor experiențe cu forme anterioare de înțelegere. Predarea se efectuează prin reflecție și discuție, astfel, învățarea devine o activitate atât personală cât și socială.

Procesul de ajustare a modelelor mentale de a adopta noi experiențe ține de constructivismul personal, unde profesorul contribuie la un mediu propice învățării, ghidează și încurajează de a percepe lumea pentru sine. Socio-constructivismul este dominat de lucrarea lui Lev Vâgotsky, ce se axează pe natura socială a învățării.[15] Teoria lui susține că oamenii învață cel mai bine împreună în medii unde ei fac schimb de idei și beneficiază din experiența altora, iar Keefe pretinde că abordarea socio-constructivistă a învățării constă în utilizarea diverselor tehnici de predare și tehnologii (folosite de actorii învățării: profesori și cursanți).[5]

Predarea prin prisma constructivismului este de a crea mediu în care se pun întrebări, se prezintă probleme de a găsi soluții

relevante de către cursanți, unde discuția și argumentarea pot avea loc. În astfel de mediu, studenții se simt egali și sunt încurajați să provoace nu doar semenii lor, dar și profesorii. Evaluarea este bazată pe calitatea argumentelor și gândire și nu pe reproducerea pasivă a faptelor și conceptelor.

În cea ce privește conectivismul, această teorie se bazează pe contribuția noilor tehnologii în era digitală și ghidează dezvoltarea materialelor educaționale pentru rețeaua mondială. Behaviorismul, cognitivismul și constructivismul au fost dezvoltate pe când educația nu era influențată semnificativ de tehnologiile noi (TIC). Datorită creșterii exponențiale a complexității informației accesibile pe Internet, Siemens menționează că conectivismul a fost necesar la apariția erei de învățare digitalizate (on-line learning).[10] Apar noi oportunități pentru comunicare pe rețele mondiale cât și accesarea de diverse informații. Ca rezultat cunoștințele sunt achiziționate și manipulate de tehnologii. Prin urmare, studenților li se cere să însușească informație nouă, dar totodată ei trebuie să fie apti să uite informația anterioară, care ar putea să nu fie aplicabilă ulterior. Deși criticată de mai mulți practicieni această teorie de învățare recunoaște punctele forte de utilizare a învățării on-line sau a sistemelor de învățare on-line pentru predare și învățare. Abordarea socio-constructivistă va fi expusă la baza integrării tehnologiilor

Web 2.0 în mediu academic. Conectivismul agreează abordarea socio-constructivistă prin integrarea tehnologiilor, s-a constatat că e-learning include utilizarea TIC (Internet, computer, telefon, radio, video) pentru a ajuta predarea și învățarea. Dezvoltarea e-learning în 1990 și la începutul secolului XXI, a contribuit la apariția unui număr în creștere a universităților private și de stat în toată lumea, cu utilizarea metodelor de e-learning sau prestarea programelor învățării la distanță cu ajutorul profesorilor.

După Tastle e-learning este prestarea serviciilor educaționale prin intermediul mijloacelor electronice precum: computere, internet sau intranet. Trei părți componente de bază ale e-learning sunt conținutul și metodele pedagogice, mijloacele de diseminare a conținutului și a metodelor și realizarea scopurilor personale și organizaționale.[13] Rosenberg descrie trei caracteristici fundamentale ale mediului online:

1. Accesibilitate la rețea.
2. Accesibilitate printr-un browser standard web la calculatorul personal.
3. Necesitatea de extindere a paradigmatelor tradiționale ale educației. [10]

Implimentarea e-learning prin integrarea Web 2.0 tehnologii se va ține cont de stilul de învățare a studenților și

preferințele de predare pentru a determina utilizatori în contextul învățământului superior. Bates menționează existența învățământului on-line în „mixed mode”, în care există o reducere semnificativă a învățării tradiționale (face-to-face) și o creștere a învățării on-line. Bates precum și Rosenberg afirmă că în abordarea "mixed mode" tehnologiile electronice trebuie să fie în întregime integrate în program de învățământ și chiar ca parte a cursului. [2, 10] În 2001, Bates a menționat că educația la distanță (Distance education) constă în livrarea opțiunilor de predare la universitate, studenților care nu se pot deplasa de acasă sau de la serviciu și care vor să obțină studii superioare. În acest caz, educația poate fi livrată acasă sau la locul de muncă și care devine accesibilă prin educație la distanță cu frecvența la zi cât și frecvență redusă.

Ca rezultat a studierii literaturii de specialitate, am constatat că posibilitățile oferite de tehnologiile noi creează provocări actorilor procesului de învățare prin adaptarea la o diversitate mare de cerințe către student, administrarea studenților, monitorizarea informației în era tehnologiilor avansate, utilizarea tehnologiilor în mod inteligent și a instrumentelor sale cât și selecția sarcinilor specifice de învățare. Alt factor important este natura schimbătoare a utilizatorului de internet, actualmente numit "digital natives" nativi digitali după Oblinger sau „Generația Internet” adică "always on" vine în ajutor

profesorilor, deseori ei, deținând mai multe competențe și îndemânări în materie de utilizare a tehnologiilor noi [8].

Ca rezultat al activității timp de un an în regim on-line, s-a constatat că unul din avantajele predării limbilor străine la Universitatea Tehnică a Moldovei, este utilizarea platformei TEAMS. Ea ne oferă interacțiune activă și eficientă în timpul lecției pe parcursul tuturor etapelor, cum ar fi: evocarea, reflecția și realizarea sensului cu un număr mic de studenți (14-16). Obiectivele instructive-educative ale activităților didactice la limba străină, posibile pe platforma internă comună al UTM permit realizarea activităților didactice sincron. TEAMS permite accesarea resurselor audio și video de pe CDROM și nemijlocit utilizarea Internet-ului, site-urilor educaționale, precum BBC English Learning, National Geographic, 6 Minute English, etc plasarea și păstrarea materialelor didactice, proiectarea și afișarea sarcinilor, atât crearea testelor cât și evaluarea instantanee a rezultatelor studenților, plasarea materialelor ce pot fi editate și vizualizate doar de profesor sau atât de profesor cât și de student.

Ca rezultat al provocării sistemului de învățământ pe timp de pandemie, UTM a integrat în procesul de predare-învățare-evaluare platforma Microsoft TEAMS cu succes, care a devenit un instrument educațional ce stimulează eficient interacțiunea și colaborarea. A

fost creat după cum sugerează însăși titlul TEAMS, de a permite actorilor în procesul educativ să lucreze în echipă și să interacționeze având acces direct în cadrul infrastructurii Microsoft (Word, Excel, One Drive, etc.). Această platformă actualizează permanent noi instrumente, care se dovedesc a fi atât un avantaj cât și un dezavantaj pentru profesori, care trebuie permanent să se perfecționeze în materie de TIC. De asemenea TEAMS stimulează/devine o platformă a forței de muncă în mediul educațional. Profesorii pot crea, atașa, aduna și da feedback pentru sarcinile îndeplinite. Posibilitatea atașării documentelor/resurselor relevante în Word, Power Point, One Note, integrate în cadrul platformei și utilizate pe larg de către profesori și ulterior propuse și studenților la prezentarea proiectelor sau portofoliu-lui, iar sarcinile și materialele pot fi personalizate, centrate pe student. Studentul poate beneficia de feedback rapid și permanent, de accesibilitate, confort și flexibilitate.

Totodată, învățământul on-line presupune și dezavantaje cum ar fi: lipsa conexiunii mai slabe la Internet, care duce la o performanță mai scăzută în ceea ce privește sunetul, imaginile și anumite grafice. Apar probleme legate de contactul față-n-față, esențial pentru socializare, reduce semnificativ capacitatea de exprimare verbală a studentului, însoțită de o pierdere a capacităților de prezentare-argumentare-contr-argumentare și accentuarea

gradului de dezumanizare, paradoxal chiar în condițiile în care tehnica și tehnologia au deschis noi drumuri și au oferit noi instrumente și tehnici pentru comunicarea inter-umană. [1, 8]

Observând numărul mult mai mare de avantaje decât de dezavantaje, putem spune că integrarea e-learning este o oportunitate favorabilă educației. E-learning nu exclude educația clasică, în care sunt utilizate obiecte reale ca sursă de informare ci adaugă resurse virtuale și reprezintă o îmbinare între metodele clasice de învățare și evaluare și a celor e-learning pentru a obține performanțe în ceea ce privește dezvoltarea competențelor studenților, motivând la maximum participarea și implicarea educabililor în învățământul on-line.

Bibliografia :

1. Bares T., Poole G., Effective teaching with technology in higher education, San-Francisco, CA: Jossey-Bass, 2003, p. 306
2. Bates, A.W.,. National strategies for e-learning in post-secondary education. Paris: UNESCO, 2001, p.132
3. Bruner J., The culture of education. Harvard University Press: 1996, p. 224, p.89
4. Cucuș C., Pedagogie. Ediția a 3-a, rev.- Iași: Polirom, 2014, p. 534, pp.208-210

5. Harris K., & Alexander P. A., Integrated constructivist education. Challenge and reality. Educational psychology review. N. 10, p. 115-121
6. Levy M., Computer-Assisted Language Learning: Context and Conceptualization, Oxford University Press, 1997, p.39
7. Matlin M. W., Cognition. 5th edition, Harcourt Inc, 2002, pp. 238-240
8. Oblinger D., Educating the Net Generation, Educause, available electronically at www.educause.edu/educationthenet/ 2005, p.264
9. Patrașcu D., Tehnologii educaționale. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005, p.645
10. Rosenberg M., J. E-Learning: Strategies for delivering knowledge in the digital age. Publisher: McGraw-Hill Education, 2000, p.344, p.121
11. Suppes P., Computer-assisted Instruction. Derick Unwin and Ray Mcalase, The Encyclopaedia of Educational Media Communications (2endEdition), New York: Greenwood Press, 1988, pp. 107-116
12. Siemens G., Connectivism: Learning Theory or Pastime of the Self-amused? retrieved from <http://www.elearnspace.org>. 2006

13. Tastle B WJ., [E-learning in higher education: The challenge, effort, and return on investment](#), International Journal on E-learning 4 (2), Founding Editor: Gary H. Marks, online resource, pp. 241-251
14. Toffler Alvin, Learning for tomorrow. The role of the future in education, Random House Inc.:1974, p.421
15. Vygotsky L., Gândire și vorbire. Editura 5 rev. Editura Labyrinth M, 1999, p. 352, p. 157.